

X'memorji

Doris Mifsud

Sena wara l-oħra u ż-żmien għaddej. Reggħet waslet il-festa tagħna u kulhadd jagħmel mill-aħjar biex ikollna festa sabiħa u kif jixraq lil Marija Bambina.

Meta avvicinani membru fil-kumitat tal-Każin Imperial biex nikteb artiklu għal fuq il-ktieb, li l-każin joħroġ kull sena fil-festa tal-Vitorija, mill-ewwel ġieni l-ħsieb biex nikteb xi haġa dwar memorji tas-snin li għaddej, speċjalment drawwiet dwar l-ikel - drawwiet li xi ftit minnhom spicċaw u oħrajn għadhom magħna.

Minn mindu kont għadni tifla, kont ninteressa ruħi fit-tisjir. Ommi kienet għallmitni ħafna, speċjalment kif nagħmel l-għaġina. Kienet għallmitni ħafna dwar kif nagħgen l-għaġina tal-pizza billi din tixbaħ ħafna l-għaġina tal-ħobż. Ommi kienet taf ħafna dwar l-għaġina bil-ħmira, billi għamlet snin twal tagħmel il-ħobż fil-forn tal-ġenituri tagħha, in-nanniet tiegħi. Hawn irrid ngħid li s-sena l-oħra mrexxieli nirrestawra l-forn u reġa' ġie fl-istat originali tiegħu. Xejn ma niddejjaq ngħid li tant ġie għal qalbi li nħossni verament kuntenta li għamilt dan il-pass. Kienet tkun ħasra kbira kieku minflok irrestawrajtu, kissirtlu l-madum originali tiegħu li hemm mal-ħajt kif ukoll madwar l-injiebi (plural ta' lenbi). Dan il-madum kien ingieb minn Sqallija fl-1873 u huwa magħmul mill-fuħħar u

mhux siment. Kieku biex tkisser ma ddumx imma biex tirrestawra jehodlok ħafna hin u spejjeż kbar. Imma nirringrazzja 'l Alla issa lest u l-ħolma tiegħi, u li kellha oħti Josephine, saret realtà.

Naturalment la semmejt il-forn, jiġi f'moħħok l-ikel. Dan ma jfissirx li l-ikel kollu jidhol fil-forn, imma aħna l-Maltin inħobbuh ħafna l-ikel misjur fil-forn. Żmien ilu meta kont ħafna iżgħar, l-ikel ta' matul il-gimġha kien prinċipalment jikkonsisti f'xi platt minestra, xi brodu tal-laħam, froġa, kawlata, xi platt għagin biz-zalza, qargħabagħli mimli fil-brodu, patata moqlija, xi kustilja tal-majjal moqlija bit-tewma, zalzett Malti, u mazzit moqli. Nhar ta' Ġimġha ma konniex nieklu laħam allura konna nieklu xi ħaxix mgholli u tonn taż-żejt, vopi moqlija biz-zalza tal-kappar, aljotta, jew xi ikel ieħor bla laħam. Wara xi platt minestra konna nieħdu xi biċċa ħobż bil-gobon jew biz-żebbuġ. Kif innotajtu dan l-ikel ma kienx ikun misjur fil-forn, imma fuq xi spiritiera. Dan għaliex fil-maġġoranza tad-djar ma kellniex *cookers*.

Nhar ta' Ғadd u fil-festi speċjalment fl-irħula, il-maġġoranza tan-nies, kienu jsajru xi haġa speċjali u jeħduha fil-forn fejn is-soltu jsir il-ħobż. Fil-Mellieħa kien hawn diversi fran fejn matul il-gimġha kien isir il-ħobż u nhar ta' Ғadd u l-festi, il-furnar

kien juża l-forn tiegħu biex isajjar l-ikel tan-nies. In-nies kienu jagħmlu xi dixx imqarrun jew ross, patata bil-laħam jew b' xi serduq u kienu jieħdu d-dixx jew turtiera għand il-furnar biex isajjarulhom fil-forn tiegħu. Ġieli kien ikun hemm xi dixxijiet jew turtieri bħal xulxin. Allura biex in-nies ikunu jafu liema dixx hu tagħhom kien ikollhom numru fuq biċċa ħadida. Tal-forn kien ipogġi numru fuq id-dixx u ħadida oħra bl-istess numru kienet tingħata lil sid id-dixx, biex b'hekk hadd ma jibdel id-dixx tiegħu ma' dak ta' haddiehor. Għal kull dixx konna nħallsu xi tlett soldi lill-furnar.

Fil-festa tal-Vitorja, il-furnar kien ikollu ħafna x'jagħmel billi kważi l-Melleħin kollha kienu jsajru xi ħaġa speċjali fil-forn. Jien niftakar sew lil omni tagħmel dixx imqarrun fil-forn u xi serduq mal-patata l-forn. Is-serduq kien ikun minn tagħna għax dak iż-żmien kważi kull familja kien ikollha t-tigieġ f'xi stalla fid-dar. Min ma kienx ikollu xi serduq minn tiegħu, kien jixtri wieħed ħaj, imbagħad joqtluh u jniffuh huma. Ma niftakarx li tal-laħam kien ikollu tigieġ bħalma jkollu tal-laħam illum.

Fil-ħanut tal-laħam kont issib ċanga, majjal, zalzett, mazzit u xi gidi jew ħaruf.

Wara l-ikla ta' nofsinhar, fil-Vitorja xi *trifle* ma jonqosx. Ommi kienet tixtri l-*Pane di Spagna* forma ta' *fingers* jew rettangolari. Kienet tagħmel saffi tal-*Pane di Spagna* u krema *custard* bi tliet kuluri: safra, roża u taċ-ċikkulata. Kienet tpogġi xi frott tal-bott ukoll.

Fil-ġranet tal-festa kulhadd kien jiċcelebra mal-familja u l-ħbieb. Il-każini tal-banda kienu jkunu ffullati bin-nisa, irġiel u tfal - kulhadd jixrob u jiekol is-*sandwiches*.

Ħdejn tal-qubbajt kont tara kjù ta' nies biex jixtru xi biċċa qubbajt skont il-gosti tagħhom – jew mill-iebes jew mill-artab.

Sfortunatament, ċerti drawwiet qegħdin jintesew u ftit ftit għad imutu għal kollox.

Nappella lill-ġenituri u n-nanniet tat-tfal biex jirrakkontawlhom dwar il-Vitorja kif jiftakruha huma. B'hekk id-drawwiet tar-raħal tagħna jibqgħu ħajjin u ma jintesew qatt.

Viva Marija Bambina.

J. Vella

Għal
kull xogħol
ta' kisi, żebgħa
u tikħil fuq il-fil.

200, Triq Vincenzo Ciappara,
Il-Mellieħa - Malta
Mob: 9949 5126

**IR-RAZZETT
FRUIT SHOP**

**BEST QUALITY
FRUIT AND
VEGETABLES!!**

244, Main Street, Mellieħa
2152 1473 / 9944 6545